

سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیارد دلاری در پایتخت انرژی ایران

مدیر جذب سرمایه و توسعه اقتصادی سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس از سرمایه‌گذاری بالغ بر ۱۰۰ میلیارد دلاری در این منطقه از سال ۷۷ تاکنون خبرداد.

مدیر جذب سرمایه و توسعه اقتصادی سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با اشاره به مشوق‌هایی که این سازمان برای جذب سرمایه در این منطقه در نظر گرفته و همچنین حمایت‌هایی که وزارت نفت از سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در این منطقه به عمل می‌آورد، می‌گوید: به منظور حذف فعالیت‌های غیرضروری و کاهش بروکراسی جذب سرمایه پیش و پس از امضای قرارداد، کمیته ویژه بهبود جذب سرمایه را در سازمان تشکیل دادیم تا روند جذب سرمایه از سرعت بالاتری برخوردار شود. گفت‌وگوی هفته‌نامه «مشعل» با مجید اصغریان در ادامه می‌آید:

میزان جذب سرمایه بخش خصوصی در منطقه به تفکیک سال‌های ۹۲ تا ۹۶ و سال جاری چه میزان بوده و در چه حوزه‌هایی سرمایه‌گذاری شده است؟

در سال‌های ۹۲ تا ۹۶ در مجموع بیش از ۳۷۲ میلیارد ریال جذب سرمایه در حوزه بخش خصوصی در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس انجام شده است. در این مدت در زمینه‌های مختلفی نظیر طرح‌های میان‌دستی پتروشیمی شامل طرح تولید پلی پروپیلن، اتیلن گلایکول‌ها و طرح‌های پالایشگاهی و در دیگر بخش‌های قابل سرمایه‌گذاری از قبیل خدمات عمومی و متفرقه نیز سرمایه‌گذاری‌هایی انجام شده است.

زمین‌های واگذار شده به بخش خصوصی (اجاره به شرط تملیک) به تفکیک سال‌های ۹۲ تا ۹۶ چه

مقدار بوده است؟ آیا سیاست سازمان در واگذاری زمین‌ها تغییراتی داشته است؟ در صورت پاسخ مثبت، سیاست جدید را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

از سال ۹۲ تا ۹۶ در مجموع ۲۹۵.۶۴ هکتار از زمین‌های منطقه در قالب قراردادهای اجاره به شرط تملیک به سرمایه‌گذاران واگذار شده است. واگذاری به صورت اجاره به شرط تملیک، وجه غالب بیشتر واگذاری‌ها در دهه گذشته بوده است. از اواخر سال ۹۶ سیاست واگذاری سازمان، به صورت اجاره بلندمدت تغییر یافت. در این باره شورای سرمایه‌گذاری برای طرح‌های خدماتی، قرارداد سه ساله اجاره و برای طرح‌های تولیدی، قرارداد پنج ساله اجاره با قابلیت تمدید به هیئت مدیره سازمان پیشنهاد کرد. به نظر می‌رسد ارزیابی سیاست جدید واگذاری زمین به صورت اجاره، نیازمند کسب تجارب در سال‌های آینده است.

میزان زمین‌های باقیمانده در منطقه برای توسعه صنایع میان‌دستی و پایین‌دستی چه مقدار است؟

در منطقه پارس ۲ مقدار زیادی اراضی باقی مانده است. صرف‌نظر از وجود پاره‌ای مشکلات زیرساختی، صنایع مختلفی نظیر صنایع مختلط و نیمه سنگین و پایین‌دستی پتروشیمی می‌توانند در این منطقه استقرار یابند. مقدار زمین‌های قابل سرمایه‌گذاری در منطقه پارس (یک) ۱۷۳۷/۵ هکتار است که این مقدار در منطقه پارس (۲) ۷۸/۱ هکتار برآورد می‌شود. مقدار مساحت یاد شده بدون توجه به وجود معارضات احتمالی است.

سیاست جدید سازمان منطقه ویژه برای جذب سرمایه بخش خصوصی چیست؟

جذب سرمایه‌گذاران در مناطق ویژه به شدت تحت تاثیر شرایط متغیر داخلی و خارجی است. خوشبختانه با اتخاذ تدابیر و انجام اقدام‌های موثر در حوزه ارزی، ثبات نسبی به بازار ارز برگشته است. بر این اساس امید می‌رود سرمایه‌گذاران قادر باشند برنامه‌ریزی بلندمدتی برای سرمایه‌گذاری تدوین کنند. در این راستا، حوزه‌های جذاب

سرمایه‌گذاری با فرض ثبات شرایط در زمینه صنایع میان‌دستی و پایین‌دستی قابل توجه هستند. سیاست سازمان این است که با بهره‌گیری از سرمایه‌گذاران داخلی یا خارجی طرح‌های سرمایه‌گذاری با هدف تقویت اقتصاد ملی و کاهش اثرگذاری تحریم‌ها اجرایی شوند. در این باره ارزآوری طرح‌ها نیز مدنظر است. به عبارت بهتر، جذب سرمایه‌گذار به منظور تامین بخشی از نیازهای کشور به کالا و خدمات و صادرات بخشی دیگر، توأمان می‌تواند در شرایط کنونی کارگشا باشد. کمک به سرمایه‌گذاران برای جلب مشارکت مالی شرکای داخلی و خارجی و تشکیل کنسرسیوم‌های تامین مالی در حد حوزه و اختیارات سازمان، از دیگر سیاست‌های سازمان است. بهره‌گیری از توان فنی و مالی شرکت‌های پتروشیمی برای اجرای طرح‌های قابل توجیه و دارای مزیت نسبی نیز به عنوان سیاستی موثر مد نظر سازمان است.

فرصت‌ها و چالش‌های موجود در منطقه برای جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و راهکارهای پیشنهادی چیست؟

به‌طور خلاصه در زمینه چالش‌ها و موانع سرمایه‌گذاری، به خصوص در زمینه صنایع کوچک و متوسط و پایین‌دستی می‌توان به مواردی همچون شرایط محیط کلان اقتصادی کشور، تحریم‌های بین‌المللی، سطح ریسک منطقه، نبود طرح جامع مصوب کاربری اراضی، نبود کفایت زیرساخت‌های اساسی نظیر آب، برق، گاز و...، احداث نشدن و راه‌اندازی کریدور تاسیساتی، وجود معارضان زمین‌های منطقه و تکمیل نشدن فنس پیرامونی منطقه اشاره کرد که از برنامه‌های آتی سازمان، حل این مسائل از جمله رفع معارض اراضی است که چون بخش اعظمی از زمین‌های منطقه پارس (۲) و مقدار زیادی از زمین‌های منطقه پارس (یک) معارض دارد. رفع معارض این زمین‌ها مستلزم تامین منابع مالی مورد نیاز است. در صورت تامین منابع کافی، می‌توان انتظار داشت که در آینده‌ای نه چندان دور، معضل معارضان زمین‌ها برطرف شود. در حوزه ایجاد و تامین زیرساخت‌ها و ارائه خدمات تاسیساتی با توجه به احداث بخش عمده‌ای از شبکه توزیع در منطقه، امید می‌رود که در آینده‌ای نزدیک با تامین آب، برق، گاز و مخابرات، شرایط ارائه فوری خدمات تاسیساتی را به فعالان اقتصادی از جمله سرمایه‌گذاران فراهم کنیم. در زمینه دیگر، تکمیل محدوده پیرامونی منطقه ویژه با هویت بخشی حقوقی به منطقه می‌تواند شرایط اجرای هر چه بهتر قوانین و مقررات مناطق ویژه و تسهیل امور سرمایه‌گذاری را فراهم کند. با تکمیل فنس

مزبور، معافیت‌ها و مزایای حقوقی مناطق ویژه به‌راحتی قابل اعمال است و با نظارت بهتر زمینه استفاده حداکثری از دارایی‌های سرمایه‌گذاران در منطقه ایجاد خواهد شد. مورد دیگری که باید به آن اشاره کرد، این است که برخی طرح‌های سرمایه‌گذاری، به‌خصوص در حوزه پشتیبانی، خدماتی و تامین خدمات تاسیساتی نظیر آب، برق، مخابرات، تلفن و پاره‌ای از طرح‌های دیگر می‌توانند با مشارکت بخش خصوصی اجرا شوند. ترتیبات قراردادی متنوعی در زمینه تامین مالی و مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های سرمایه‌گذاری نظیر تولید برق، تولید آب، ساخت هتل، ساخت مجتمع‌های تجاری - تفریحی و... وجود دارد؛ گرچه ترتیبات قراردادی نظیر ساخت، راه‌اندازی و انتقال، ساخت راه‌اندازی و مالکیت، بیع متقابل و مشارکت مدنی صریحا در قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی قید شده است، اما قانون جامع مدون در خصوص مشارکت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در چارچوب این ترتیبات قراردادی وجود ندارد. آنچه می‌توان در این زمینه به آن اشاره کرد، مجموعه پراکنده‌ای از مجوزها، تصویب نامه‌ها، برنامه‌های توسعه پنج ساله، قانون مدنی و... است. دستگاه‌های متولی امر مشارکت خصوصی و عمومی حسب وضع خود، اقدام به بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود و اندک حقوقی در این باره کرده‌اند. به عنوان نمونه شهرداری تهران از ترتیبات حقوقی قراردادی نظیر مشارکت مدنی، BOT، B00 به کرات برای احداث مجتمع‌های تجاری، تفریحی، پارکینگ، توسعه فضاهای فرهنگی و... بهره برده است. وزارت نیرو نمونه دیگری است که به‌خصوص از قراردادهای B00 و BOT برای احداث آب شیرین کن و نیروگاه استفاده می‌کند.

از دیگر برنامه‌های سازمان، احداث و راه‌اندازی کریدور تاسیساتی است که ضرورتی انکارناپذیر برای توسعه سایت پایین‌دستی پتروشیمی منطقه به شمار می‌رود. این کریدور، سایت بالادستی پتروشیمی و پالایشگاهی را به سایت پایین‌دستی به فاصله تقریبی ۲۷ کیلومتر وصل می‌کند. برای احداث و راه‌اندازی، کریدور، تامین مالی داخلی اهمیت ویژه‌ای دارد. انتظار می‌رود شرکت ملی نفت ایران با درک اهمیت کریدور تاسیساتی در توسعه زنجیره ارزش، تامین مالی آن را عهده‌دار شود.

برای توسعه زنجیره ارزش صنایع پایین دستی پتروشیمی هم برنامه‌ای اندیشیده شده است؟

فعال سازی سایت پایین‌دستی پتروشیمی، یکی از دغدغه‌های اصلی این سازمان بوده است. به همین دلیل در گزارش ۲۵ بهمن سال ۹۰ چالش‌ها،

مزیت‌ها و مشوق‌های سرمایه‌گذاری در منطقه به استحضار وزیر وقت نفت رسید. این مهم بر اهمیت توسعه سایت پایین‌دستی دلالت دارد. توسعه صنایع میان‌دستی پتروشیمی و تکمیل زنجیره ارزش در حوزه صنعت پتروشیمی، تکلیفی است که در آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۵۶ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران تصریح شده است. در این باره، با پیشنهاد وزارت نفت و تصویب هیئت وزیران مقرر شده است صنایع یادشده در جوار یا در مناطق نزدیک به صنایع بالادستی پتروشیمی مستقر شوند. تنها منطقه مناسب برای اجرایی کردن آیین‌نامه یادشده، سایت پایین‌دستی پتروشیمی در منطقه پارس (یک) است.

برای کاهش بروکراسی فرایند جذب سرمایه چه اقدام‌هایی انجام خواهید داد؟

وجود معارضات متعدد زمین‌ها و کمبود زیرساخت‌های اساسی برای سرمایه‌گذاری در سایت‌های صنایع پایین‌دستی، مختلط و نیمه سنگین و بخش‌های پشتیبانی، فقدان ضوابط مدون و ابلاغی زیست‌محیطی، عدم راه‌اندازی کریدور تاسیساتی، وجود بخش‌های موازی در سازمان و... سبب شده است دیوان‌سالاری در مسیر جذب سرمایه افزایش یابد. این سازمان درصدد است با حذف فعالیت‌های غیر ضروری و تدوین دستورعمل‌های مناسب و هماهنگی بین بخش‌های مختلف، حجم دیوان‌سالاری جذب سرمایه را پیش و پس از امضای قرارداد کاهش دهد و زمینه روانی و کارایی فرایند مزبور را فراهم کند. به همین منظور کمیته ویژه بهبود جذب سرمایه در سازمان تشکیل شده که موارد مرتبط با این حوزه را در دست بررسی دارد. لازمه جذب سرمایه در منطقه، شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و اولویت‌بندی هر کدام است. در این باره، ضروری است امکانات با تسهیلات و امتیازات مورد نیاز هر طرح سرمایه‌گذاری به روشنی تبیین شود. در این باره ضروری است از طریق بهره‌گیری از خدمات مشاوره تخصصی، فرصت‌های مورد نظر شناسایی و در معرض دید متقاضیان سرمایه‌گذاری گذاشته شوند. برنامه دیگر ما تهیه و تدوین مشوق‌های سرمایه‌گذاری است. بدون شک معافیت‌های قانونی در امر جذب سرمایه‌گذار اهمیت زیادی دارد. تمهید مشوق‌های دیگر به‌ویژه در حوزه واگذاری زمین به سرمایه‌گذاران می‌تواند با کاهش هزینه سرمایه‌گذاری ثابت طرح‌ها، اجرایی شدن طرح‌های مختلف سرمایه‌گذاری را در منطقه توجیه کند. در این زمینه موارد مختلفی از مشوق‌های پیشنهادی تهیه و بعد از بررسی‌های حقوقی، آماده ارائه به هیئت مدیره سازمان خواهد شد. امید می‌رود با تصویب نهایی این مشوق‌ها، موجبات افزایش

انگیزه سرمایه‌گذاران برای اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری در منطقه فراهم شود.

میزان سرمایه‌گذاری انجام شده از ابتدای تاسیس منطقه چقدر بوده است؟

در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس می‌توان حوزه‌های مختلف، سرمایه‌گذاری را مشخص کرد. بر اساس مزیت‌های نسبی منطقه صنایع گاز و پتروشیمی، از اولویت سرمایه‌گذاری برخوردار هستند. بدیهی است که برای حمایت از بخش تولیدی مبتنی بر مزیت‌های منطقه، زمینه‌های سرمایه‌گذاری دیگری از جمله بخش‌های خدماتی مثل خدمات عمومی، تجاری، اداری و... نیز امکان تحقق در منطقه دارند. به طور خلاصه مهم‌ترین بخش سرمایه‌گذاری در منطقه به حوزه گاز و پتروشیمی مربوط است. تاکنون در زمینه صنایع فراوری گاز در منطقه رقمی بالغ بر ۶۸ میلیارد دلار و ۳۳.۸۷۷ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری شده است. این مقدار برای صنایع پتروشیمی بالغ بر ۸ میلیارد دلار، ۱۸ میلیون یورو و ۱۷۲.۲۵۰ میلیارد ریال برآورد می‌شود. (بدون در نظر گرفتن نوسان‌های ارزی) در زمینه زیرساختی نیز بالغ بر ۲۵ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری صورت گرفته و در مجموع میزان سرمایه‌گذاری در منطقه از ابتدای شکل‌گیری منطقه ویژه تاکنون، بالغ بر ۷۷ میلیارد دلار و ۳۳۰.۰۰۰ میلیارد ریال بوده است.

ظرفیت‌های موجود در منطقه که می‌تواند نقش موثری در جذب سرمایه بخش خصوصی داشته باشد، کدامند؟

منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، دارای مزیت اصلی انرژی است. وجود منابع غنی گازی، ظرفیت عظیمی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های گازی و پتروشیمی فراهم کرده است. با توجه به سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در صنایع بالادستی گاز، بدیهی است ظرفیت توسعه صنایع پتروشیمی منطقه قابل توجه خواهد بود. به همین دلیل تاکنون نزدیک به ۱۷ مجتمع پتروشیمی به بهره‌برداری رسیده و ۱۹ طرح پتروشیمی نیز در حال اجراست. با راه‌اندازی طرح‌های پتروشیمی، ایجاد زنجیره ارزش صنایع پتروشیمی در حوزه میان‌دستی و پایین‌دستی به عنوان ظرفیت بی‌بدیل رخ می‌دهد، از جمله مشوق‌های سرمایه‌گذاری در منطقه ویژه اقتصادی می‌توان موارد زیر را مورد اشاره قرار داد:

۱- ورود کالا از مناطق مذکور برای مصرف داخلی، تابع مقررات صادرات و واردات خواهد بود و صدور کالا از این مناطق بدون هیچ‌گونه تشریفات انجام خواهد شد.

۲- ورود کالا از خارج یا مناطق آزاد تجاری - صنعتی به منطقه با کمترین تشریفات گمرکی انجام شده و ترانزیت داخلی کالای وارد شده به منطقه بر اساس مقررات مربوطه انجام خواهد شد.

۳- ورود کالای موضوع این ماده به مناطق واقع در مبادی ورودی کشور بدون هرگونه تشریفات گمرکی انجام خواهد شد.

۴- کالاهایی که از خارج یا از مناطق آزاد تجاری - صنعتی یا مناطق دیگر به منطقه وارد می‌شوند، می‌توانند بدون هرگونه تشریفات از کشور خارج شوند.

۵- مدیریت منطقه می‌تواند پس از طبقه بندی و ارزشگذاری منطقه، حق استفاده از قسمت‌های آن را به اشخاص حقیقی یا حقوقی واجد شرایط واگذار کند.

۶- صاحبان کالاهای وارد شده به منطقه می‌توانند تمام یا قسمتی از کالای خود را به منظور ورود موقت به داخل کشور به گمرک اظهار و با انجام مقررات مربوطه ترخیص کنند.

۷- در صورتی که پردازش کالاهای وارد شده به منطقه به میزانی باشد که موجب تغییر تعرفه گمرکی کالاهای مذکور شود، میزان سود بازرگانی مربوط به کالاهای فوق برای ورود به سایر نقاط کشور، تنها معادل سود بازرگانی مواد اولیه و قطعات وارداتی به کار رفته در آن، محاسبه و دریافت خواهد شد.

۸- واردکنندگان کالا به مناطق می‌توانند تمام یا قسمتی از کالای خود را در مقابل قبض انبار تفکیکی قابل معامله که از سوی مدیریت منطقه صادر خواهد شد، به دیگران واگذار کنند. در این صورت، دارنده قبض انبار تفکیکی، صاحب کالا محسوب خواهد شد.

۹- مدیریت هر منطقه مجاز است، حسب درخواست متقاضی، نسبت به صدور گواهی مبدا برای کالاهایی که از منطقه خارج می‌شوند، با تائید گمرک ایران اقدام کند.

۱۰- تمامی کالاهایی که برای تولید یا ارائه خدمات مورد نیاز منطقه وارد می‌شوند، از شمول مقررات عمومی صادرات و واردات مستثنا

هستند. واردات کالاهای مذکور به سایر نقاط کشور، تابع مقررات صادرات و واردات خواهد بود.

۱۱- واردات درصدی از کالاهای تولید شده در مناطق موضوع بند (د) تبصره (۲۵) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به داخل کشور، معادل نسبتی از مجموع ارزش افزوده و مواد و قطعات داخلی به کار رفته به قیمت کل کالای تولیدی، بدون هرگونه محدودیت و علاوه بر عدم نیاز به ثبت سفارش و گشایش اعتبار.

۱۲- کالاهای تولید شده در مناطق ویژه اقتصادی، همچنین مواد اولیه و قطعات منفصله وارد شده از منطقه یادشده به داخل کشور، به دلیل عدم استفاده از منابع و سهمیه ارزی کشور، مشمول ضوابط قیمت گذاری نیست.